

Sakspapir

Vår saksbehandler:
Siw Monika Niva
Landbruk og miljø

Høringsnotat NOU 2023:25 Omstilling til lavutslipp-veivalg for klimapolitikken mot 2050

Utvalg	Saksnummer	Møtedato
Formannskapet	010/24	17.01.2024

Øvrige dokumenter i saken

Høring - NOU 2023:25 Omstilling til lavutslipp - Veivalg for klimapolitikken mot 2050 - rapport av Klimautvalget 2050

Kommunedirektørens innstilling

Klimautvalget 2050 sin utredning «Omstilling til lavutslipp – Veivalg for klimapolitikken mot 2050» tas til orientering.

Utredningen er omfattende og grundig, og gir et godt grunnlag for det videre arbeidet med Norges klimapolitikk. Hovedmålet for utvalget har vært å vurdere hvordan gode prinsipper og systemer for beslutninger på alle nivåer kan gjøre veien til lavutslippssamfunnet enklere, raskere og mer effektiv.

Elverum kommune har følgende merknader til utredningen:

- Det er i kommunene den praktiske klimapolitikken skal skje, og det er i kommunene kompetansen og viljen til endring må finnes. Satsing på kompetanseheving og opplæring i det offentlige for å kunne nå klimamålene innen 2050 er avgjørende for å nå målene. For å få en økt forståelse for, og eierskap til klimaarbeid og de sirkulærøkonomiske prinsipper, bør det nasjonalt prioriteres egnet opplæring for alle sektorer i det offentlige.
- For gjennomføring av gode klimatiltak er det avgjørende at kommunene har et godt rammeverk for sitt arbeid, og det er positivt at utvalget foreslår en presisering gjennom lov (plan- og bygningsloven), som vil gi kommunene en hjemmel til å stille krav i planverket. Det er flere områder som kommer inn som nye momenter, og hvor kommunene ikke har et klart rammeverk pr i dag. Dette gjelder blant annet hvordan kommunene skal håndtere/vurdere arealer i kommunal planlegging til fornybar energi i fremtiden (f.eks. vindkraft og solenergi).

- Det er av avgjørende betydning at man har et forutsigbart virkemiddelapparat som gir kommunene det verktøyet man trenger for å komme i gang med et langsiktig klimaarbeid. En av de mulighetene kommuner i Norge i dag har til å få finansiert klimaprojekter, er gjennom Klimasatsmidler fra Miljødirektoratet. Forutsigbarheten i søknadsprosessen gir en viss usikkerhet ved at dette er midler som vurderes årlig i statsbudsjettet, og som ofte blir en post som man ikke vet utfallet av. Samtidig blir søknadsfristen kort fra statsbudsjettet og kriterier for søknader er vedtatt, til søknadsfrist for kommunene. Får å få gode langsiktige og bærekraftige klimaprojekter kreves det planlegging og samarbeid mellom sektorer. Det er da viktig å gi kommunene langsiktige og forutsigbare vilkår for å få dette til.
- Det bør i større grad tilgjengeliggjøres verktøy og systemer for kommunene, slik at det som måles og rapporteres gjøres over samme lest. Dette er verktøy som bør tilgjengeliggjøres nasjonalt/regionalt og ikke ble en tjeneste som hver kommune selv må anskaffe og finansiere.
- Elektrifisering av Solør- og Rørosbanen er kanskje det viktigste klimatiltak for fremtiden i Sør-Østerdalen. Både i forhold til økt persontrafikk og i forhold til å få gods over på bane. Dette er også et samfunnsikkerhetstiltak hvor man har en alternativ trase ut imot Europa og nordover i Norge. For Elverum kommune og regionen er det viktig at Nasjonal transportplan gjenspeiler de gode klimatiltak i regionen, og at disse prioriteres.

Utredning

Høringsinnspill til Klimautvalget 2050 sin rapport «Omstilling til lavutslipp – Veivalg for klimapolitikken mot 2050». Høringsfrist er satt til 30.01.2024

Lenke til Klimautvalgets utredning finner man [her](#)

Bakgrunn

Kongen i statsråd oppnevnte 13. august 2021 et utvalg for å gjøre en helhetlig utredning av hvilke veivalg Norge står overfor for å nå målet om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Klimautvalget la fram sin NOU «Omstilling til lavutslipp – Veivalg for klimapolitikken mot 2050» den 27. oktober 2023. Formannskapet i Elverum kommune fikk rapporten som referatsak 160/23 i møtet 08.11.2023, og henstilte om at det ble avgitt en høring hvor det ble sett på hva som kan være viktig for regionen.

Bakgrunner for Klimautvalget sin rapport er at Norge har i lov om klimamål (klimaloven) lovfesta et mål om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Klimaloven slår fast at målet skal være at klimagassutslippene blir reduserte i størrelsesorden 90–95 pst. sammenlignet med utslippsnivået i referanseåret 1990.

Klimautvalgets vurdering

Klimamålene skal nås sammen med andre viktige samfunns mål, og politikken for andre mål må være forenlig med lavutslippssamfunnet. Mye av det som må gjøres for å nå klimamålene, er også lurt av andre hensyn. Å ta vare på naturen, legge om til et sunnere og mer plantebasert kosthold, og få en mer sirkulær økonomi er bra av flere grunner. Vi må tenke i et lengre tidsperspektiv, og mer på tvers av sektorer. I rapporten anbefaler utvalget hvordan rammene for all politikk bør være for at målene skal nås.

- Å bli et lavutslippssamfunn avhenger av mange små og store beslutninger, i både offentlig og privat sektor. Disse beslutningene må ta utgangspunkt i hvor vi vil være i 2050.

Utvalget peker på at omstillingen til et lavutslippssamfunn vil kreve ressurser som kraft, arealer, naturressurser og arbeidskraft og kompetanse. Alle disse ressursene er knappe. Derfor må løsningene være ressurseffektive, og ressursbruken i ulike sektorer må avveies mot hverandre. All økonomisk aktivitet må skje innenfor de rammene naturen setter.

Omstillingen til et lavutslippssamfunn er avhengig av beslutningene som tas i dag. Å utsette

omstillingen vil kunne føre til en dyrere, bråere og mer krevende omstilling på et senere tidspunkt. Utvalget foreslår derfor tiltak for å styrke måten klimapolitikken drives på. Hensikten er å gi mer forutsigbarhet og regelmessighet i vurderingene av klimapolitikken, og sørge for mer helhetlige vurderinger på tvers av samfunnsområder. Dette vil styrke klimapolitikkens troverdighet.

Å sette en pris på utslipp av klimagasser har vært og bør fortsette å være viktig i norsk klimapolitikk. Men prising fungerer ikke for alle utslipp når så å si alle utslipp skal fjernes for godt. Derfor mener utvalget at man i større grad bør bruke mer sammensatte pakker med virkemidler. Både pedagogiske virkemidler, avgifter, subsidier, påbud og forbud har en rolle å spille for å få til en god omstilling. Slik kan man også få synliggjort at omstillingen handler om samfunnet, ikke om utslippene.

Omstillingen til et lavutslippssamfunn forutsetter at klimapolitikken forsterkes. Som beskrevet i utvalgets delrapport fra juni 2022 har utvalget lagt følgende til grunn for sitt arbeid:

- Det er et stort misforhold mellom de uttalte ambisjonene i klimapolitikken og vedtatte tiltak og virkemidler. **Troverdigheten** til gjennomføring av klimapolitikken må derfor styrkes. Tiltak for å redusere utslipp må ikke uthules, gjennomføring av tiltak må ikke utsettes, og lavutslippsutvikling må i større grad innarbeides i samfunnsutviklingen generelt.
- Klimapolitikken må **favne bredere**. Det er ikke nok å arbeide for å redusere utslippene fra norsk territorium. Norges innsats for å redusere utslipp andre steder, blant annet knyttet til norsk eksport, norsk import, bistand og teknologiutvikling må samordnes og intensiveres. Det er også vesentlig at klimapolitikken ses i sammenheng med naturkrisen og politikk for bærekraftig bruk av arealer både på land og til havs.
- Klimapolitikken **må legge mer vekt også på langsiktige hensyn**. Norsk klimapolitikk må i større grad vektlegge varig omstilling til nullutslipp. Alle tiltak innen klimapolitikken bør vurderes på grunnlag av samlede virkninger på utslipp over tid.
- Klimapolitikken må **understøttes av et beslutningssystem** som er bedre tilpasset målet om en helhetlig omstilling av samfunnet.

En målrettet omstilling til et lavutslippssamfunn må starte nå. Planlegging, beslutninger og mål må endres nå slik at de er i tråd med hvor det norske samfunnet skal være i 2050. Det er 27 år til 2050, og jo flere feil beslutninger som tas og investeringer som gjøres i feil retning, desto tyngre og bråere blir omstillingen. Ekstremværet sommeren 2023, både i Norge og resten av verden, minner oss på at det haster å gjennomføre en mer virkningsfull klimapolitikk.

Overgangen til et lavutslippssamfunn krever politisk lederskap. Mange tiltak vil kreve endring og omstilling. Det kan skape motstand fra grupper som har interesse av å unngå enkelte endringer. Politisk lederskap kreves for å avveie kryssende hensyn og interesser og for å sørge for inkluderende prosesser som gir legitimitet til beslutningene, samtidig som tempoet i omstillingen økes. Ikke minst kreves det lederskap for å inspirere til handling og å vise at omstilling til lavutslipp er omstilling til noe bedre. Utvalget har forsøkt å belyse de mest sentrale sidene ved omstillingen samfunnet skal gjennom og å få frem de viktigste veivalgene vi står overfor. Men det er bare politisk lederskap som kan omsette langsiktige mål om lave utslipp til politiske beslutninger i dag.

Utvalgets hovedanbefalinger

Utvalget mener at...	... og foreslår derfor at:
<p>...alle beslutninger som tas i dag må baseres på et mål om at så godt som alle klimagassutslipp i Norge må være fjernet for godt innen 2050. Norsk klimapolitikk må vektlegge varig omstilling til nullutslipp og tempoet i omstillingen må økes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Norges klimamål for 2050 presiseres til å innebære reduksjon i utslippene fra norsk territorium med 90 – 95 prosent sammenlignet med 1990, uten at utslipp og opptak fra sektoren for skog- og arealbruk er regnet inn. · det settes egne klimamål for utslipp, opptak og lagre av karbon i sektoren for skog- og arealbruk. Målene ses i sammenheng med nasjonale mål for naturmangfold og internasjonale forpliktelser for natur. · omstillingen til et lavutslippssamfunn bygges på at eksisterende utslipp skal fjernes eller reduseres kraftig gjennom redusert aktivitetsnivå, endret atferd og bruk av nullutslippsteknologi. · utvikling og implementering av teknologi for direkte fangst av CO₂ fra luft er viktig, men må ikke legges til grunn som et alternativ til å redusere utslippene. · det utvikles politikk for omstilling i jordbrukssektoren utover dagens ambisjoner. · det utarbeides en strategi for slutfasen av norsk petroleumsvirksomhet, og at denne legges frem for Stortinget så raskt som mulig. Utvalget tilrår at det ikke gis ytterligere tillatelser til leting, utvinning (PUD), eller anlegg og drift (PAD) inntil en slik strategi er ferdigstilt.
<p>all politikk og alle beslutninger må ta utgangspunkt i at alle ressurser er knappe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · all økonomisk aktivitet må skje innenfor planetens tålegrenser og økonomien må bli mer sirkulær. · løsninger som reduserer bruken av knappe ressurser som kraft, areal og mineraler og metaller prioriteres. · det innføres sterkere virkemidler for energieffektivisering samtidig som produksjonen av fornybar energi økes for å ha tilgang på tilstrekkelig energi til å erstatte fossil energi. · lave energipriser ikke settes som hovedmål for energipolitikken.

	<ul style="list-style-type: none"> · Energiprisene må reflektere samfunnets kostnader ved å skaffe ny kraft tilveie. · tiltak som reduserer etterspørselen etter transport prioriteres, både når det gjelder transport av varer og av personer. · biomasse, som er en knapp ressurs, prioriteres til andre formål enn energi. · aktiviteten i petroleumsvirksomheten reduseres ut over forventet aktivitetsnivå frem mot 2050, for å unngå at sektoren legger beslag på knappe ressurser som kraft og kompetanse, og dermed vanskeliggjør omstillingen til et lavutslippssamfunn. · Utvalget anbefaler permanent stopp i letevirksomhet uten direkte tilknytning til eksisterende infrastruktur, og at det ikke besluttet bygging av ny infrastruktur som binder oss til utslipp frem mot og forbi 2050. · kraft fra land som utslippsreducerende tiltak som hovedregel unngås.
<p>...arealpolitikken må begrense tap av natur og bidra til bevaring av naturens karbonlagre</p>	<ul style="list-style-type: none"> · nedbygging av naturlige arealer begrenses vesentlig og at det legges tydeligere og mer bindende nasjonale rammer for bruken av arealer. · det nasjonale vernet av økosystemer økes. · det utvikles bindende, helhetlige planer for arealene til havs.
<p>...det må koste mer å slippe ut</p>	<ul style="list-style-type: none"> · utarbeides en forpliktende opptrappingsplan for karbonprisen også etter 2030. · andre virkemidler som regulatoriske og pedagogiske virkemidler tas i bruk når karbonprising ikke er tilstrekkelig, mulig eller effektivt. · vurdere å bruke inntekter fra kvotesalg og midler til CO2-priskompensasjonsordningen til omstilling mot nullutslipp i de kvotepliktige virksomhetene. · uønskede fordelingseffekter i hovedsak håndteres gjennom skattesystemet og velferdsordninger.
<p>...det må være en bred tilnærming til virkemiddelbruk hvor juridiske, økonomiske og pedagogiske virkemidler benyttes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · det legges vekt på at virkemidlene i klimapolitikken er forutsigbare og reduserer uønsket stivhengighet. · virkemidler kombineres for å gi rask

	<p>omstilling og økt oppslutning om klimapolitikken.</p> <ul style="list-style-type: none"> · juridiske virkemidler som krav, påbud og forbud i større grad tas i bruk, og at det løpende vurderes om det er hensiktsmessig å varsle fremtidig forbud av utslipp fra ulike kilder. · lovverket prioriterer klimahensyn gjennom krav om å vurdere klimaeffekt eller vektlegge klimahensyn. · det alltid vurderes om andre virkemidler som offentlige anskaffelser og pedagogiske virkemidler kan være effektive.
<p>...planer og beslutningssystemer må ta utgangspunkt i at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Norge etablerer et styrket styringssystem for klimaomstilling som bidrar til at målene blir nådd. · alle sentrale styrings- og politikkdokumenter som de årlige budsjettdokumentene, Nasjonal transportplan og Perspektivmeldingen skal ta utgangspunkt i klimamålene. · det legges frem helhetlige klima- og energiplaner for Stortinget hvert annet år, og at det søkes brede og ambisiøse klimaforlik. · den samiske befolkningen involveres bedre i offentlige beslutninger om klimapolitikk. · det etableres et klimapanel som skal bidra til et faglig grunnlag for klimapolitikken og til å identifisere muligheter og utfordringer. · kommunene får et tydelig og lovfestet ansvar for å bidra i omstillingen til et lavutslippssamfunn, og staten må legge til rette for at kommuner kan føre en ambisiøs klimapolitikk. · det gjennom samarbeid og dialog mellom arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden, utdanningssektoren og politiske myndigheter tas en strukturert tilnærming til etter- og videreutdanning for å møte lavutslippssamfunnets kompetansebehov
<p>...det på en mer systematisk måte må tas hensyn til hvordan norsk politikk virker på andre lands mulighet til omstilling.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Norge øker innsatsen for reduserte utslipp i andre land. Denne innsatsen må komme i tillegg til oppfyllelse av Norges klimamål. · det etableres et nasjonalt mål om å redusere utslipp av klimagasser i andre land

	<p>fra forbruk i Norge i samsvar med målene i Parisavtalen.</p> <ul style="list-style-type: none"> · det vurderes hvordan Norge kan inkludere utslipp fra utenriks luftfart og sjøfart knyttet til Norge i de norske, territoriale klimamålene. · handelspolitikken utvikles som verktøy i overgangen til et lavutslippssamfunn og en sirkulær økonomi.
<p>...Norge er avhengig av fortsatt tett samarbeid med EU om klimapolitikken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Norge fortsetter klimasamarbeidet med EU, og deltar i EUs klimaregelverk frem mot 2050. · EUs regelverk for omstilling gjennomføres i et høyere tempo.

Vurdering

Klimautvalget sier i sin vurdering at *«kommuner og fylkeskommuner spiller en sentral rolle i norsk samfunnsutvikling, og er viktige i omstillingen til et lavutslippssamfunn. Lykkes ikke Norge med omstilling i kommunene, vil ikke Norge bli et lavutslippssamfunn. Myndigheter på alle nivå har en viktig rolle for å bidra til et ambisiøst klimaarbeid i kommunene. Kommunene er sentrale både i planleggingen og gjennomføringen av tiltak som legger viktige rammer for omstillingen gjennom retningsvalg som kan gi stivhengighet og føringer for bruk av ressurser».*

Videre mener Klimautvalget at *«kommunene må ha et tydelig ansvar for å bidra i omstillingen til et lavutslippssamfunn. Mye av beslutningsmyndigheten i Norge er desentralisert, og kommunene har store muligheter til å påvirke samfunnets utvikling. Kommunene har en vesentlig rolle som samfunnsutvikler, myndighetsutøver, tjenesteleverandør, innkjøper, eier og drifter. Kommunene har flere sentrale virkemidler de kan ta i bruk, blant annet som arealplanlegger».*

I utredningen sies det at *«en av forutsetningene for at kommunene skal lykkes er at Staten også har et ansvar for å legge til rette for at kommuner kan føre en ambisiøs klimapolitikk, og for å bryte ned barrierer som kan begrense kommunes klimaarbeid. Klimaarbeidet i kommunene er også avhengig av at staten tilrettelegger for at kommunen kan omstille seg. Det er mange sektorovergrepene virkemidler som ligger på statlig nivå, og det er viktig at kommunene har handlingsrom til å kunne gjennomføre en ambisiøs klimapolitikk».*

Det er et faktum at det er i kommunene den praktiske klimapolitikken skal skje, og det er i kommunene kompetansen og viljen til endring må finnes. Satsing på kompetanseheving og opplæring i det offentlige for å kunne nå klimamålene innen 2050 er avgjørende for å nå målene. For å få en økt forståelse for, og eierskap til klimaarbeid og de sirkulærøkonomiske prinsipper, bør det

nasjonalt prioriteres egnet opplæring for alle sektorer i det offentlige.

For gjennomføring av gode klimatiltak er det avgjørende at kommunene har et godt rammeverk for sitt arbeid, og det er positivt at utvalget foreslår en presisering gjennom lov (plan- og bygningsloven), som vil gi kommunene en hjemmel til å stille krav i planverket. Det er flere områder som kommer inn som nye momenter, og hvor kommunene ikke har et klart rammeverk pr i dag. Dette gjelder blant annet hvordan kommunene skal håndtere/vurdere arealer i kommunal planlegging til fornybar energi i fremtiden (f.eks. vindkraft og solenergi).

Videre er det avgjørende at man har et forutsigbart virkemiddelapparat som gir kommunene det verktøyet man trenger for å komme i gang raskt med klimaarbeidet. En av de mulighetene kommuner i Norge i dag har til å få finansiert klimaprojekter, er gjennom Klimasatsmidler fra Miljødirektoratet. Forutsigbarheten i søknadsprosessen gir en viss usikkerhet ved at dette er midler som vurderes årlig i statsbudsjettet, og som ofte blir en post som man ikke vet utfallet av. Samtidig blir søknadsfristen kort fra statsbudsjettet og kriterier for søknader er vedtatt, til søknadsfrist for kommunene. Får å få gode langsiktige og bærekraftige klimaprojekter kreves det planlegging og samarbeid mellom sektorer. Det er da viktig å gi kommunene gode vilkår for å få dette til.

For kommunen som har en stram økonomi er det en forutsetning at det tilgjengeliggjøres virkemidler i mye større grad. Det er faktisk i kommunene klimapolitikken skal gjennomføres, og det er der det må finnes gjennomføringsevne. Klimautvalget 2050 sier i sin rapport at *«Staten har også et ansvar for å legge til rette for at kommuner kan føre en ambisiøs klimapolitikk, og for å bryte ned barrierer som kan begrense kommunes klimaarbeid. Klimaarbeidet i kommunene er også avhengig av at staten tilrettelegger for at kommunen kan omstille seg. Det er mange sektorovergrepene virkemidler som ligger på statlig nivå, og det er viktig at kommunene har handlingsrom til å kunne gjennomføre en ambisiøs klimapolitikk»*.

Klimautvalget 2050 har vurdert at en mulighet for å sikre kommunens bidrag til omstillingen er å endre kommuneloven slik at det blir lovpålagt å utarbeide og vedta klimamål med en tilhørende plan med tiltak for å kutte utslipp og øke opptak i tråd med målet, og et klimabudsjett som gjelder utslipp innenfor kommunens geografiske område. Disse kan følges opp på tilnærmet samme måte som økonomiforvaltningen, og det bør også rapporteres på oppfølgingen slik det gjøres for økonomiplanen. Klimagassregnskapet for kommuner og fylker, publisert årlig av Miljødirektoratet, kan være et nyttig verktøy. En slik løsning må sees i nær sammenheng med plan og bygningsloven, som har stor betydning for kommunenes arbeid med samfunnsutvikling og - planlegging. Også andre lover, som klimaloven, kunne vurderes som en lov hvor kommuners rolle kan forankres.

Kommunestyret i Elverum kommune har vedtatt at det skal utarbeides klimagassregnskap i forbindelse med årsmelding, og i tillegg jobbes det med å etablere rutiner for klimabudsjett i forbindelse med handlings- og økonomiplanen. Det er bra at dette foreslås fastsatt ved lov slik at dette blir gjennomført i alle kommuner. Da bør det også i større grad tilgjengeliggjøres verktøy og systemer for kommunene, slik at det som måles og rapporteres gjøres over samme lest. Dette er verktøy som bør tilgjengeliggjøres nasjonalt/regionalt og ikke ble en tjeneste som hver kommune finansiere.

Klimautvalget 2050 anbefaler at alle sentrale styrings- og politikkdokumenter som de årlige budsjettokumentene, Nasjonal transportplan og Perspektivmeldingen skal ta utgangspunkt i klimamålene. En av Klimautvalgets hovedanbefalinger er at norsk klimapolitikk må vektlegge varig omstilling til nullutslipp og tempoet i omstillingen må økes. Elektrifisering av Solør- og Rørosbanen er kanskje det viktigste klimatiltak for fremtiden i Sør-Østerdalen. Både i forhold til økt persontrafikk og i forhold til å få gods over på bane. Dette er også et samfunnsikkerhetstiltak hvor man har en alternativ trase ut imot Europa og nordover i Norge. For Elverum kommune og regionen er det viktig

at Nasjonal transportplan gjenspeiler de gode klimatiltak i regionen, og at disse prioriteres.

Oppsummert har Elverum kommune følgende merknader:

- Det er i kommunene den praktiske klimapolitikken skal skje, og det er i kommunene kompetansen og viljen til endring må finnes. Satsing på kompetanseheving og opplæring i det offentlige for å kunne nå klimamålene innen 2050 er avgjørende for å nå målene. For å få en økt forståelse for, og eierskap til klimaarbeid og de sirkulærøkonomiske prinsipper, bør det nasjonalt prioriteres egnet opplæring for alle sektorer i det offentlige.
- For gjennomføring av gode klimatiltak er det avgjørende at kommunene har et godt rammeverk for sitt arbeid, og det er positivt at utvalget foreslår en presisering gjennom lov (plan- og bygningsloven), som vil gi kommunene en hjemmel til å stille krav i planverket. Det er flere områder som kommer inn som nye momenter, og hvor kommunene ikke har et klart rammeverk pr i dag. Dette gjelder blant annet hvordan kommunene skal håndtere/vurdere arealer i kommunal planlegging til fornybar energi i fremtiden (f.eks. vindkraft og solenergi).
- Det er av avgjørende betydning at man har et forutsigbart virkemiddelapparat som gir kommunene det verktøyet man trenger for å komme i gang med et langsiktig klimaarbeid. En av de mulighetene kommuner i Norge i dag har til å få finansiert klimaprojekter, er gjennom Klimasatsmidler fra Miljødirektoratet. Forutsigbarheten i søknadsprosessen gir en viss usikkerhet ved at dette er midler som vurderes årlig i statsbudsjettet, og som ofte blir en post som man ikke vet utfallet av. Samtidig blir søknadsfristen kort fra statsbudsjettet og kriterier for søknader er vedtatt, til søknadsfrist for kommunene. Får å få gode langsiktige og bærekraftige klimaprojekter kreves det planlegging og samarbeid mellom sektorer. Det er da viktig å gi kommunene langsiktige og forutsigbare vilkår for å få dette til.
- Det bør i større grad tilgjengeliggjøres verktøy og systemer for kommunene, slik at det som måles og rapporteres gjøres over samme lest. Dette er verktøy som bør tilgjengeliggjøres nasjonalt/regionalt og ikke ble en tjeneste som hver kommune selv må anskaffe og finansiere.
- Elektrifisering av Solør- og Rørosbanen er kanskje det viktigste klimatiltak for fremtiden i Sør-Østerdalen. Både i forhold til økt persontrafikk og i forhold til å få gods over på bane. Dette er også et samfunnsikkerhetstiltak hvor man har en alternativ trase ut imot Europa og nordover i Norge. For Elverum kommune og regionen er det viktig at Nasjonal transportplan gjenspeiler de gode klimatiltak i regionen, og at disse prioriteres.